

Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

Galina Muntean

ION BAZILEVSKI - REMARCABIL MAESTRU
AL CULTURII MUZICALE DIN CHIȘINĂU

Galina MUNTEAN

ION BAZILEVSKI - REMARCABIL MAESTRU
AL CULTURII MUZICALE DIN CHIȘINĂU

Istoria culturii muzicale a orașului Chișinău este bogată și strălucitoare, dar în multe cazuri nedescoperită. Țelul meu este de a elucida un nume extraordinar, care a lăsat o urma deosebită în viața muzicală a orașului, care a fost pianistul, maestrul de concert, compozitorul și dirijorul Ion Claudio Bazilevski, născut la 9 martie 1872 în Moscova. În anii 1912-1916 este student al Conservatorului din Moscova în clasa pianistului Carl Cipp. Mai târziu se perfecționează la Serghei Rahmaninov cu care studiază și compoziția.

La Chișinău Ion Bazilevski vine în 1918. Din acel an cronicile muzicale, presa scrie permanent despre activitatea amplă a acestui mare muzician. În sălile Eparhiei și *Dvoreanscogo sobrania* pianistul Bazilevski a interpretat concertele pentru pian și orchestră ale compozitorilor: *Chopin (mi minor)*, *Liszt (la major)*, *Skriabin*, *Rahmaninov*, *Leapunov*, *Taneev*, *Glazunov*, *Prokofiev*, *variațiile Simfonice ale lui Franck*. În programele solo de concert se scrie despre marșul din opera *Tannhauser* de R.Wagner în transcripție pentru pian de F.Liszt, valsul din opera *Faust* de Ch.Gounod (deasemenea în transcripția lui F. Liszt), *Barcarola*, *Liliacul și preludiul* de Rahmaninov, *Sonata a 17* de L.Beethoven, *Sonata a 2* de Chopin, compoziții de Buxtehude, Balakirev, Debussy, Prokofiev etc. În recenziile de atunci se scria că Ion Bazilevski cu deosebită dragoste interpreta fantezia pentru două pianuri a lui S. Rahmaninov în duet cu K. Romanov ori cu R. Burștein; în ansamblu cu Dailis și Șilcred cânta trio lui S. Rahmaninov. Pentru dragostea deosebită față de muzica lui S.Rahmaninov, Ion Bazilevski a primit titlul de „rahmaninovist înflăcărat”. În ziarul *Basarabia* din 19 septembrie 1923 critica muzicală scria: „Aproape 5 ani în urmă pentru prima oară l-am auzit pe pianistul I. Bazilevski. Treceau anii și acest pianist creștea și se perfecționa, ajungând foarte repede la o maturitate artistică. Pianistul întotdeauna îl interpreta strălucit pe S. Rahmaninov. Numai așa o interpretare ne dă posibilitatea să cunoaștem mai aproape creația marelui compozitor, care ca nimeni altul a descoperit sufletul contemporanilor săi și a arătat toată diversitatea lui”.

Despre maniera interpretativă a pianistului Ion Bazilevski scrie recenzentul cu pseudonimul *Cađko* în ziarul *Basarabia* din 28 mai 1919: „Ion Bazilevski este bine cunoscut publicului nostru meloman ca un pianist strălucit, cu o forță mare interpretativă. El poate să captiveze și să ducă după sine pe oricine. Totul în

interpretarea lui e impecabil din punct de vedere tehnic, transparent și precis, în tehnica interpretativă a pianistului sunt excluse orice greșeli tehnice. De aici simplitatea și sinceritatea. Dar sinceritatea este lipsită de un sentimentalism ieftin, care n-are nimic comun cu caracterul bărbătesc al artistului. Această bărbăție te copleșește întotdeauna".

Din această recenzie mai aflăm despre Ion Bazilevski și ca compozitor. care are foarte multe creații simfonice, camerale, și pentru pian. Ca compozitor Ion Bazilevski și-a perfecționat măiestria cu Serghei Rahmaninov, care era încântat de talentul mare al lui Bazilevski. O latură deosebită a lui Ion Bazilevski e activitatea lui în calitate de maestru de concert. Soția lui era primadonna operei din București, grecoaică Elena Ivoni, care a absolvit Conservatorul din Moscova, facultatea canto. În ziarul *Basarabia* din 21 noiembrie 1920 găsim următoarea informație: "A doua seară muzicală — doamna Ivoni și Bazilevski. Partea întâi a concertului e consacrată creației lui S.Rahmaninov. Doamna Ivoni a interpretat *Весенние воды, Как мне больно, Они отвечали*, și altele.

Ca maestru de concert Ion Bazilevski a acumulat un repertoriu vast și a desfășurat o activitate mare artistică, evoluând cu toate stelele operei basarabene: Sofia Gorscaia, Vasilii Malanețki, Lidia Lipcovscaia, Simion Zaic-Borelli, Iosif Finchel, Ion Bobescu, Lidia Babici, Grigorii Melnic, Anton Alhazov, Jan Atanasiu, Anastasia Dicescu, Gheorghe Niculescu-Basu, N.Nagacevski, Eugenia Lucezarscaia. În programele de concert de atunci găsim nu numai romanțe (lieduri) dar și arii și chiar scene din opere.

Puțina informație de atunci ne permite totuși să constatăm activitatea vieții muzicale de atunci. Serafim Buzila în lexiconul enciclopedic *Interpreți din Moldova* menționează că Ion Bazilevski a fost director muzical și conducător artistic al montărilor la Chișinău a operelor *Русалка, Евгений Онегин, Пиковая дама, Богема*.

Iar în cartea *Opera Basarabeană*, autor A. Dănilă sunt prezente afișele din acel timp, unde aflăm că în 1921 Ion Bazilevski a dirijat spectacolele de operă *Evghenii Oneghin* și *Boema*, în care a evoluat soția sa E. Ivoni interpretând partițiile Tatianeii și Mimi .

Temperamentul inepuizabil al lui Bazilevski nu se limitează numai cu arta interpretativă. S. Buzilă scrie că în anii 1924-1930 Ion Bazilevski a fost profesor la Conservatorul *Unirea* din Chișinău. unde a predat pianul. Dar și în același moment găsim unele coincidențe: S.Buzilă scrie că până în 1930 Bazilevski se afla la Chișinău, iar ziarul *Besarabscoe slovo* nr. 991 scrie că ei a plecat din Chișinău în 1927. În acest ziar găsim informația; „Astăzi Ion Bazilevski susține concertul de adio. Spre fericirea lui și nefericirea noastră muzicianul a hotărât să schimbe Chișinăul pe Praga și Paris" în același an 1927 în ziarul *Besarabskoe slovo* nr. 998 citim: „Cu plecarea domnului Bazilevski Chișinăul pierde mult. Interpretarea lui se poate compara cu cea a lui

Gofman ori Rahmaninov. Printre perlele interpretate de pianist e necesar de menționat transcripția lui Prokofiev a fugii lui Buxtehude. Absolut în alt stil au sunat *Studiile* de Schumann. Și în sfârșit o manieră nouă interpretativă a creației lui S.Prokofiev". În ziarul *Besarabscoe slovo* citim articolul „Se închide oare Conservatorul?”, în care se menționa: ”Cu plecarea lui Bazilevski Conservatorul a pierdut cel mai bun profesor de pian". Din alt articol aflăm că Ion Bazilevski n-a plecat la Praga și Paris dar la București.

Soarta i-a dăruit și clipe de neuitat – întâlnirea cu Fiodor Șaliapin, în timpul turneului acestuia la București care i-a propus iui Bazilevski să fie concertmaistrul lui personal. Perioada următoare a vieții lui I.Bazilevski va fi descrisă în următorul articol.

Note:

1. Buzila, S. *Interpreți din Moldova*. Chișinău, 1999.
2. *Basarabia*. 1919, nr. 2,7.
3. *Бессарабское слово*. 1928.
4. Dănilă, A. *Opera basarabeană*. Chișinău, 1995.